

Kasvukeskuksissa rakennetaan uusia alueita

Infrarakentaminen kasvaa vuonna 2016 noin 3 prosenttia. Alerakentamiskohteet ja vilkas asuntorakentaminen kasvattavat myös infrarakentamisen kysyntää. Infraurakoitsijoiden työkannan piti kasvanut ja tarjoushalukkuus on vähentynyt hieman. Suunnittelijoiden suhdannetilanne on myös parantunut. Muun muassa allianssikohteet työllistävät suunnittelijoita. Investoinnit keskittyvät maantieteellisesti. Tämän takia laajalle alueelle osuvat väylien korjaukset vuosina 2016–2018 ovat erityisen tärkeitä työkohteita. (Infrasuhdanteet 2016–2017; 29.9.2016).

Sektori	Muutos 2017
Maantiet	kasvaa
Kadut	kasvaa
Radat	supistuu
Tietoliikenne	supistuu
Energia	kasvaa
Vesihuolto	kasvaa
Muut väylä- ja ympäristöhankkeet	ennallaan
Kaivosten avaaminen	ennallaan
Talonrakentamisen alueosat	kasvaa
Kiinteistöjen ulkoalueiden hoito	ennallaan
YHTEENSÄ	lievä kasvu

Vuonna 2016 koko infrarakentaminen kasvaa arviolta 3 prosenttia. Viime syksyn ennusteet vuodelle 2016 näyttävät toteutuneen sekä korjausvelan lyhentämisen että uudistalonrakentamisen kasvun osalta. Vuonna 2017 infrarakentamisen kasvu hidastuu yhteen prosenttiin. Syynä siihen on hidas talouskasvu ja talonrakentamisen kasvun hidastuminen.

Vilkas asuntorakentaminen ja aluerakentaminen kasvattavat katurakentamista vain vähän. Pääkaupunkiseudun Raide-Jokerin käynnistymiseen rakennustöiden osalta menee vielä aikaa. Käynnissä on vasta tilaajaorganisaatioiden muodostaminen. Mikäli Tampereen kaupunginvaltuusto päättää syksyn kuluessa rakentaa raitiotien ensimmäisen vaiheen linjat, rakennustyöt käynnistyvät välittömästi. Ratarakentamisessa merkittäviä panostuskohteita ovat Espoo-Salo radan suunnittelu sekä ratojen korjaukset.

Kasvavia sektoreita vuonna 2017 ovat vesiväylien, lentoliikennettä palvelevan infran ja energihuollon rakentaminen. Vesiväylän rakentaminen jatkuu mm. Rauman satamassa ja Savonlinnassa. Helsinki-Vantaan lentoasemalla on käynnissä merkittävä laajennus. Suomen kantaverkkoa uusitaan ja ener-

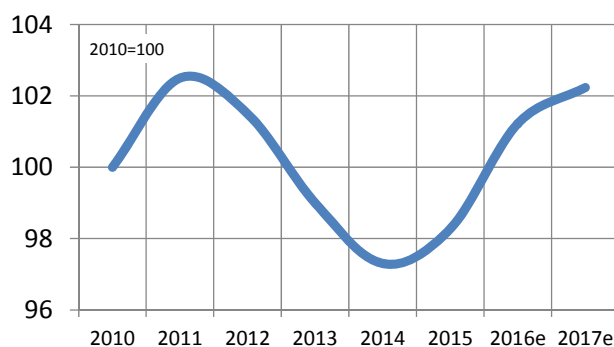
giayhtiöiden jakeluverkojen toimitusvarmuutta parannetaan maakaapeloinneilla.

Valtion budjetti

Vuoden 2016 aikana korjausvelkaa lyhennetään noin 95 miljoonalla eurolla. Lisäksi valtion budjetissa on osoitettu vuodelle 2016 rahoitus Helsingin ratapihan toiminnallisuuden parantaminen.

Vuonna 2017 käynnistyvät kehysriihen päätöksen mukaisesti Vt 4 Oulu-Kemi, Luumäki-Imatra ratahanke, Vt 12 Lahden eteläinen kehätie sekä Vt 5 Mikkeli-Juva. Korjausvelkapotista sekä kehittämisrahoituksesta kohdennetaan perusväylänpitoon vuonna 2017 noin 304 miljoonaa euroa. Aiemmin toteutettuja elinkaarihankkeita rahoitetaan vuonna 2017 noin 107 miljoonalla eurolla.

Infrarakentamisen määrä

Kuntien investoinnit

Huolimatta velkaantumisesta, kuntasektori investoi infraan. Investointeja vaativat kasvukeskusten aluerakentaminen ja muu vilkas asuntorakentaminen. Muissa kunnissa investoinnit vähenevät.

Hidas maailmantalous heijastuu myös infrarakentamiseen

Uudistalonrakentamisen aluetyöt

Talonrakentamiseen liittyvät maarakennustyöt ovat vuonna 2016 infrarakentamisen suurin sektori. Aluetöitä on ollut 10 prosenttia enemmän kuin vuonna 2015. Vuonna 2017 aluetöiden määrän kasvu hidastuu.

Yksityinen sektori

Tilanteessa ei ole tapahtunut muutosta suhteessa viime vuoteen (2015). Suurista hankkeista kesken on Äänekosken biotuotetehdas. UPM investoinnit Kymin sellutehtaalla jatkuvat.

Teollisen tuulivoiman tuotantokapasiteettia lisätään lähes 50 prosentin vuosivauhdilla. LNG hankkeet ovat myötätulessa Torniossa, Haminassa ja Vaasassa. Lisäksi terminaaleja suunnitellaan Raumaan, Turkuun, Inkooseen ja Porvooseen. Fennovoiman ydinvoimalan maa- ja vesirakennustyöt ovat vilkkaimmillaan 2016–2017.

Hannukaisen kaivoshanke etenee hitaasti. Muita uusia kaivoksia ei olla avaamassa. Toiminnassa olevien kaivosten laajennuksia toteutetaan jonkin verran.

Valtion ja kuntien rahoitusvaje

Julkisen sektorin velka suhteessa bruttokansantuotteeseen kasvoi lähes 63 prosenttiin vuoden 2015 loppuun mennessä. Tänä vuonna velan osuuden ennakoidaan nousevan yli 64 prosentin. Rajaksi asetettu 60 prosentin osuus on jo siis ylitetty. Vaihtotase on kolmatta vuotta lievästi positiivinen.

Raakaöljyn halpeneminen on laskenut kustannuksia

Öljynhinta vaikuttaa merkittävästi maarakentamisen kustannuksiin. Öljyn hinta lähti laskuun kesällä 2014 ja tämä on edesauttanut maarakentamisen panoskustannusten laskua. Vaikka raakaöljyn hinta on kääntynyt nousuun, elokuusta 2015 elokuuhun 2016 päällystetöiden panoskustannukset ovat laskeneet 6,1 prosenttia. Bitumin hinta on laskenut lähes 20 prosenttia. Betonituotteita lukuun ottamatta myös kaikkien muiden panoskustannusten hinnat ovat joko pysyneet ennallaan tai laskeneet niin, että kokonaisindeksin lasku oli vuodessa puolitoin prosenttia. Ylläpidon indeksin mukaan ylläpidon kustannukset ovat nousseet vuodessa vain yhden prosentin.

Bruttokansantuotteen muutos

Syksyn 2016 ennusteet Suomen kuluvan vuoden talouskasvusta osuvat +0,9... 1,2 prosentin haarukkaan. Talouskasvu ennakoidaan samantasoiseksi myös vuonna 2017 (+0,8...+1,2 prosenttia). Talouskasvu kasvattaa infrarakentamista vain vähän.

Hidas talouskasvu ei riitä vakauttamaan julkista taloutta, jota heikentävät myös väestön rakenteelliset tekijät kuten korkea työttömyys ja väestön ikääntyminen. Julkisen sektorin rakenteita ja tehtäviä on pakko karsia.

Suomen tärkeimpien vientimaiden talous

Maailmankaupan kasvu on ollut vähäistä eikä siitä ole riittänyt Suomeen yhtä suurta osuutta kuin aiemmin.

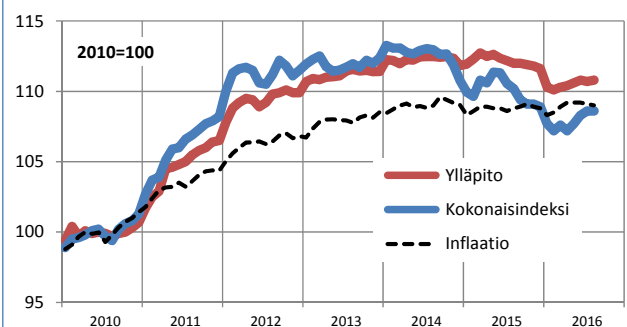
Ruotsin (S&P 2016: AAA) talous kasvaa 2016 yli 3 prosentilla ja 2017 lähes 3 prosentilla.

Venäjän (S&P: BB+) talous nojaa öljyn ja kaasun vientiin. Koska öljyn hinta on matala, Venäjän talous supistuu vuonna 2016 noin 2 prosenttia. Venäjän taloustilanne pysyy tukalana myös 2017.

Saksan (S&P:AAA) vuoden 2016 talouskasvu on 1,7 prosenttia. Vuonna 2017 kasvu jää noin 1,5 prosenttiin.

Kiinan (S&P: AA-) yksityissektori on velkaantunut nopeasti. Tuotannon ylikapasiteetti laskee hintoja ja heijastuu koko maailman talouteen. Kiinan talouskasvun arvioidaan jatkuvan vuonna 2017 ennätysalheisena noin 6 prosentin paikkeilla.

Maarakentamisen kustannuskehitys

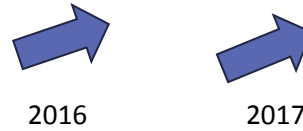
Lähde: Tilastokeskus

Suomea uhkaa pula pätevistä infrasuunnittelijoista

Suunnittelijat ovat nostaneet syksyn 2016 ongelmaksi jo toteutuneen tai edessä olevan osaajapulan tietyillä erikoisosaamisalueilla, kuten silta-, geoja kalliosuunnittelussa sekä projektijohtamisessa. Konkreettisen uhkakuvan muodostavat tämän hetken koulutusleikkaukset, infrasektorin koulutuspaikkojen riittämättömyys sekä yliopisto- että AMK-tasolla ja vaikeudet kotouttaa ulkomaisia opiskelijoita Suomeen. Nämä vähentävät Suomen elinkeinoelämän ja hallinnon tarpeisiin käytettävissä olevien osaajien määrää tulevaisuudessa.

Vastausten perusteella yritysten liikevaihto kasvanut vuonna 2016 (+ 2 prosenttia) ja työvoimaa on palkattu lisää (+ 8 prosenttia).

Suunnittelijoiden suhdannetilanne:

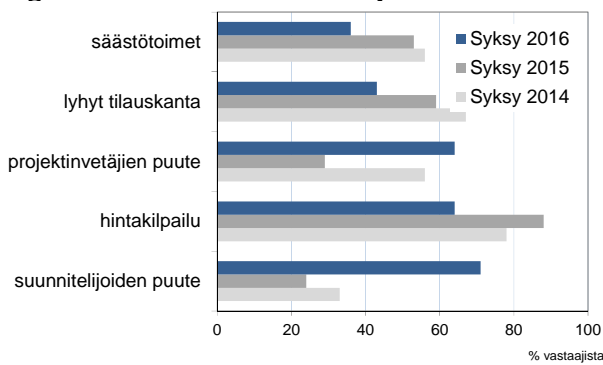
Vuoden takaiseen verrattuna paremmasta tilanteesta kertoo hintakilpailun vähentyminen ja se, ettei lyhyttä tilauskantaa pidetä yhtä suurena ongelmana kuin syksyllä 2015.

Syksyllä 2015 kysyttiin ensimmäisen kerran tietomallintamisesta. Sen vajeen koki tuolloin ongelmaksi 18 prosenttia vastaajista, syksyllä 2016 enää 7 prosenttia vastaajista.

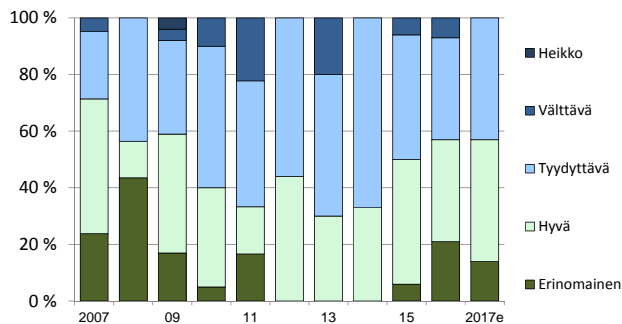
Suunnittelijoiden kysyntätilanteen aallonpohja oli vuonna 2013. Siitä lähtien kysyntätilanne on parantunut vuosi vuodelta. Syksyllä 2016 puolet suunnittelijakyselyyn vastanneista arvioi suhdannetilanteensa vähintään hyväksi ja 36 prosenttia tyydyttäväksi. Vuoden 2017 odotetaan olevan tätä parempi. Hyvistä näkymistä kertoo se, että sekä työntekijöiden määrän että liikevaihdon odotetaan kasvavan noin 8 prosenttia.

Rakennuttajien mielestä suunnittelijoiden tarjoushalukkuudessa on ollut notkahdus tänä vuonna. Vuonna 2017 tarjoushalukkuuden ennakoitaan nousevan. Tarjousten hintataso on laskenut.

Ongelmat - infrasuunnittelu ja konsultointi

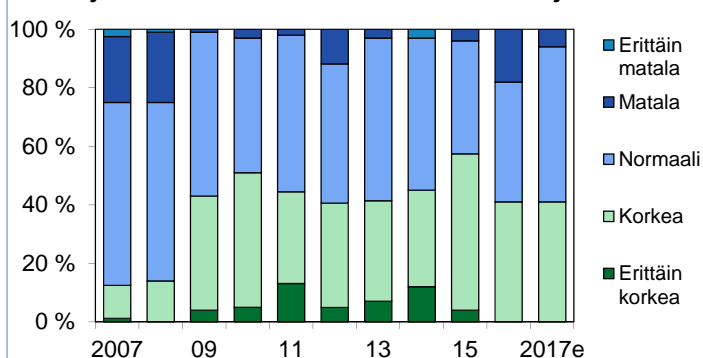

Infrasuunnittelun ja -konsultoinnin suhdannetilanne

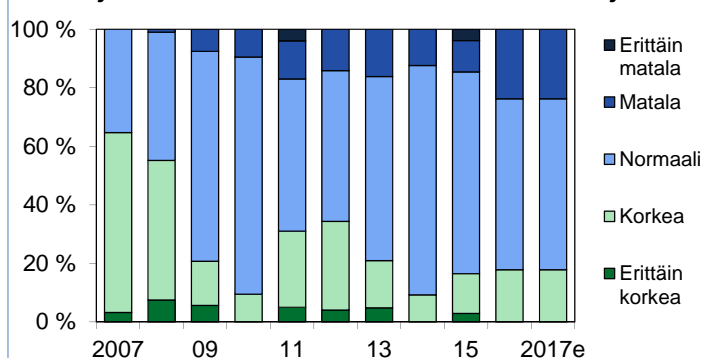
Lähde: Infrarakentaminen muutoksessa, suhdannekysely syksy, 2016

Tarjoushalukkuus - suunnittelijat

Lähde: Infrarakentaminen muutoksessa, suhdannekysely syksy, 2016

Tarjousten hintataso - suunnittelijat

Urakoinnissa takana vilkas kesä

Tilausten turvaaman työkannan pituus on kesällä 2016 noussut 5,5 kuukauteen. Pituus on melko tarkkaan 10 vuoden keskiarvon tasolla ja kuukautta pidempi kuin vuonna 2015. Urakoitsijoiden toiminnan kannattavuus on parantunut ja kapasiteetti suhteessa kysyntään pysynyt ennallaan. Kesällä 2016 resurssien käyttöaste oli 84 prosenttia, joka on viimeisen kymmenen vuoden keskiarvo.

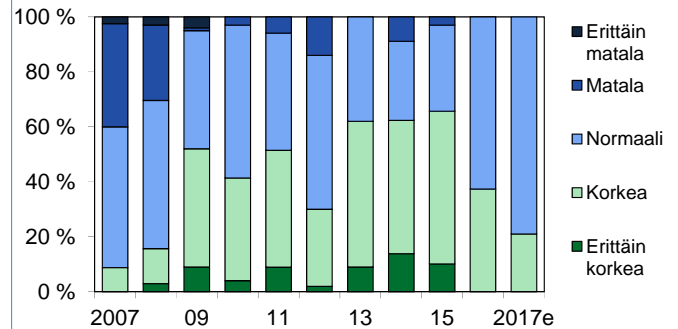
Urakoitsijoiden suhdannetilanne on ollut kesällä 2016 hyvä. Tilanteeseen on vaikuttanut infrahankkeiden lisäksi vilkas asuntorakentaminen. Hyvä suhdannetilanne katsotaan kuitenkin hetkelliseksi. Kasvun ennakoidaan taittuvan vuonna 2017.

Rakennuttajien mukaan urakoitsijoiden tarjoushalukkuus on heikentynyt ja tämän kehityksen ennakoidaan jatkuvan edelleen vuonna 2017. Rakennuttajista niiden osuus, jotka pitävät urakoinnin hintatasoa matalana, on kasvanut vuodesta 2013 lähtien. Tässä kehityksessä tulee tapahtumaan muutos 2017.

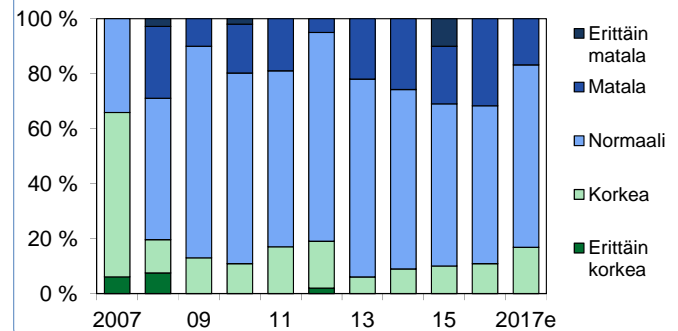
Urakoitsijoiden suhdannetilanne:

Tarjoushalukkuus rakennustöihin

Tarjousten hintataso - urakoitsijat

Lähde: Infrarakentaminen muutoksessa, suhdannekysely syyskuu, 2016

Rakennuttajien kiire vähentynyt

Rakennuttajien suurin ongelma toista vuotta peräkkäin ovat ympäristöluvut. Ongelmat ovat lisääntyneet vuosi vuodelta ja ne vaivaavat erityisesti energia-alan ja vesihuoltoalan hankkeita.

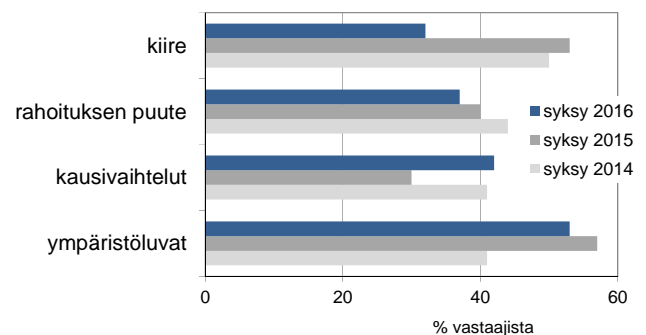
Toiseksi suurimmaksi ongelmaksi koetaan kausivaihtelu. Se on usean toimialan yhteinen ongelma, mutta vaivaa erityisesti kuntia ja valtion väylähankkeita.

Rakennuttajien kiire on ollut kesto-ongelma niin pitkään kuin tätä on heiltä kysytty. Nyt vuonna 2016 kiire on helpottunut merkittävästi, vaikka on edelleen neljänneksi eniten mainittu ongelma.

Tyytyväisyys suunnittelun ja urakoinnin laatuun vaihtelee vuosittain. Vuonna 2016 ne eivät nousseet neljän ongelman kärkeen.

Suunnittelun laatuun tyytymättömiä on neljännes vastaajista ja urakoinnin laatuun viidennes vastaajista. Suunnittelusektorin huoli työvoimasta voikin näkyä rakennuttajille laatuongelmina.

Rakennuttajien ongelmat

Lähde: Infrarakentaminen muutoksessa, suhdannekysely syyskuu, 2016